

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ของจังหวัดลำพูน

คำนำ

การจัดประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ของจังหวัดลำพูน เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยใช้เป็นเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) เพื่อป้องกันปัญหาจากการทุจริตคอร์ปชั่นที่เกิดขึ้นในระบบราชการยุคปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากผลประโยชน์ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ในการดำรงตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือที่เรียกกันว่า "ผลประโยชน์ทับซ้อน" จึงถือได้ว่าการมีปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการทุจริตคอร์ปชั่นประเภทหนึ่งเพราะเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยละเมิดกฎหมายหรือจริยธรรม ด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่การงานไปแทรกแซงการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ จนทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเกิดการละทิ้งคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวมและทำให้ประโยชน์หลักของหน่วยงานและชุมชนต้องสูญเสียไป

จังหวัดลำพูน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูนและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดมีหน้าที่ขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้กรอบธรรมาภิบาล ได้จัดให้มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ป้องกันมิให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และยังเป็นการเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานให้เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อสังคมส่วนรวม และประเทศชาติบ้านเมือง ต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความหมาย	๔
วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยง	๔
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๔
ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๕
ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๕
ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง	๕
ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	๖
ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง	๖
ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง	๘
ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง/มาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต	๙

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ของ จังหวัดลำพูน

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องโหว่ให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

๓. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (The Fraud Triangle)

๔. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๔.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติพิจารณา อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๔.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๔.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๕. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง

ให้รวบรวมข้อมูลความเสี่ยง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรือเคยรับรู้มาก่อน แล้วคาดการณ์ว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้นอีก (Known factor) หรือปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้าในอนาคตเป็นความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น ในโครงการ/กิจกรรม หรือในกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ (Unknown factor)

โดยการประเมินความเสี่ยงในครั้งนี้ใช้วิธีประชุมอภิปราย หยิบยกประเด็นที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติงาน โดยสามารถระบุความเสี่ยงได้ดังนี้

ตารางที่ ๑ ระบุความเสี่ยง

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเภทความเสี่ยง	
		Known factor	Unknown factor
๑	การเบิกจ่ายเงิน ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) สำหรับผู้มีสิทธิใช้งาน GFMS Token Key และรหัสผ่าน Password - เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดยการยักยอกเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกระทรวงหรือแหล่งที่มาของเงินอื่นๆ มาเป็นของตนหรือบุคคลใกล้ชิด		✓

หมายเหตุ :

- ความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดขึ้นสูง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Known Factor
- หากไม่เคยเกิดหรือไม่เคยมีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่า มีโอกาสเกิดขึ้นให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Unknown Factor

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงของการทุจริต ของแต่ละโครงการ/กิจกรรม โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องตามสี มี ๔ สถานะ ดังนี้

ตารางที่ ๒ สถานะความเสี่ยง

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	การเบิกจ่ายเงิน ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) สำหรับผู้มีสิทธิใช้งาน GFMS Token Key และรหัสผ่าน Password - เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดยการยกยอกเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกระทรวงหรือแหล่งที่มาของเงินอื่นๆ มาเป็นของตนหรือบุคคลใกล้ชิด	✓			

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้นๆ แสดงว่าขั้นตอนนั้น เป็น must หมายถึง ความจำเป็นสูง ของการเฝ้าระวังการทุจริต ค่าของ must คือ อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒
- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้นๆ แสดงว่าขั้นตอนนั้น เป็น Should หมายถึง จำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังการทุจริต ค่าของ Should คือ อยู่ในระดับ ๑

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder) รวมถึงงานกำกับดูแลพันธมิตร ภาศึเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนงานนั้นเกี่ยวข้องกับการเงิน รายได้ลดลง รายจ่ายเพิ่มขึ้น ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย (customer/user) ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนงานนั้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการภายใน (internal process) หรือกระทบต่อการเรียนรู้ องค์กรความรู้ (learning & growth) ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางประเมินความเสี่ยง

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ		ต่ำ (๑)	ปานกลาง (๒)	สูง (๓)
	ต่ำ (๑)	๓	๖	๙
	ปานกลาง (๒)	๒	๔	๖
	สูง (๓)	๑	๒	๓

ตารางที่ ๓ Scoring โครงการ/กิจกรรมที่ต้องเฝ้าระวัง

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความจำเป็น X ความรุนแรง
๑	การเบิกจ่ายเงิน ระบบบริหารการเงิน การคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) สำหรับผู้มีสิทธิใช้งาน GFMS Token Key และ รหัสผ่าน Password - เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดยการยักยอกเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกระทรวงหรือแหล่งที่มาของเงินอื่นๆ มาเป็นของตนหรือบุคคลใกล้ชิด	๑	๑	๑

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

การนำค่าความรุนแรง จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีการควบคุมการทุจริตในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงการปฏิบัติงาน หน่วยงานไม่มีผลเสียหายทางการเงิน

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงการปฏิบัติงานบ้าง แต่ยอมรับได้ หน่วยงานมีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงเล็กน้อย การจัดการเพิ่มค่าใช้จ่าย มีผลกระทบถึงการปฏิบัติงาน และยอมรับไม่ได้ หน่วยงานเกิดความเสียหาย

ตารางที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ที่	โครงการ/กิจกรรม	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
			ต่ำ	ปานกลาง	สูง
๑	การเบิกจ่ายเงิน ระบบบริหาร การเงินการคลังภาครัฐแบบ อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) สำหรับผู้มีสิทธิใช้งาน GFMS Token Key และรหัสผ่าน Password - เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดย การยกยอกเงินงบประมาณที่ได้รับ การจัดสรรจากกระทรวงหรือ แหล่งที่มาของเงินอื่นๆ มาเป็นของ ตนหรือบุคคลใกล้ชิด	ดี	✓		

หมายเหตุ : นำค่าเฉลี่ยรวม (จำเป็น x รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสี่ยงเรื่องที่ทำให้การประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่าความเสี่ยงการทุจริตมีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยงตามความรุนแรงของความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง/มาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง ในขั้นตอนที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยงระดับสูง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตก่อนเป็นอันดับแรก

- จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าว พบว่า ค่าประเมินความเสี่ยงการทุจริต การเบิกจ่ายเงิน ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) สำหรับผู้มีสิทธิใช้งาน GFMS Token Key และรหัสผ่าน Password อยู่ใน ระดับ ๑ หรืออยู่ในระดับความเสี่ยงต่ำ และคาดว่าจะมีคุณภาพการจัดการอยู่ในระดับดี

ทั้งนี้สามารถติดตามเผื่อระวังโครงการ/กิจกรรม ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการสร้างตะแกรงดักเพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือการแก้ไขปัญหาว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยมีมาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต ตามเอกสารแนบท้ายรายละเอียดการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบของจังหวัดลำพูน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ จำนวน ๑ แผ่น

**ตารางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ของ จังหวัดลำพูน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖**

ลำดับ	โครงการ/ กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการ การดำเนินงาน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยเสี่ยงที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้น ให้เกิดการทุจริต	การควบคุม/ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับของความเสี่ยง				มาตรการป้องกันเพื่อไม่เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ
						ต่ำ	ปาน กลาง	สูง	สูง มาก		
๑	การเบิก จ่ายเงิน	การเบิกจ่ายเงิน ระบบบริหารการเงิน การคลังภาครัฐแบบ อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ (New GFMS Thai) สำหรับผู้มีสิทธิใช้งาน GFMS Token Key และรหัสผ่าน Password	เจ้าหน้าที่อาจ กระทำการ ทุจริตโดยการ ยกยอกเงิน งบประมาณที่ ได้รับการ จัดสรรจาก กระทรวงหรือ แหล่งที่มาของ เงินอื่นๆ มา เป็นของตน หรือบุคคล ใกล้ชิด	๑. ผู้บังคับบัญชาขาด การควบคุมอย่าง ใกล้ชิด ๒.เจ้าหน้าที่กระทำ ผิดวินัยและ จรรยาบรรณ เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตน	ระเบียบ กระทรวงการคลังว่า ด้วยการเบิกจ่ายเงิน จากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บ รักษาเงิน และการนำ เงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒	✓				๑. ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและติดตามการ ทำงานอย่างใกล้ชิดมีการตรวจสอบและกำกับให้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ๒.กำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิเข้าใช้งานในระบบ บริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ใหม่ (New GFMS Thai) โดยจัดทำคำสั่งเป็นลาย ลักษณ์อักษรโดยผู้บริหารสูงสุด ๓. กำหนดผู้มีสิทธิใช้งานในระบบ ๓ ระดับ โดยให้ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ ยึดถือระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลาง กำหนดโดยเคร่งครัด และให้มีการดูแลควบคุมการ ใช้อุปกรณ์ GFMS Token Key ของผู้ได้รับสิทธิ การใช้งานให้เป็นไปตามระเบียบ หนังสือสั่งการ ของกระทรวงการคลัง และกรมบัญชีกลางอย่าง เคร่งครัด ซึ่งผู้มีสิทธิใช้งานในระบบ ๓ ระดับ ประกอบด้วย ๓.๑ ผู้มีสิทธิใช้งาน GFMS Token Key และ รหัสผ่าน Password หรือรหัสผู้ใช้งาน Username และรหัสผ่าน Password ในการ ปฏิบัติงานด้านผู้บันทึก	จำนวนเรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการ เบิกจ่ายเงิน

